IOANNIS CHRISTIANI STOCKII

H. T.

FACVLTATIS MEDICAE DECANI

DE

CLYSTERVM EMOLLIENTIVM VSV IN COLICA SVSPECTO

PROLVSIO

INAVGVRALI DISSERTATIONI

DE

ICTERO COLICAE IVNCTO

A

DIGNISSIMO MEDICINAE DOCTORANDO

ALBERTO IACOBO HARRSCH

ESSINGENSI

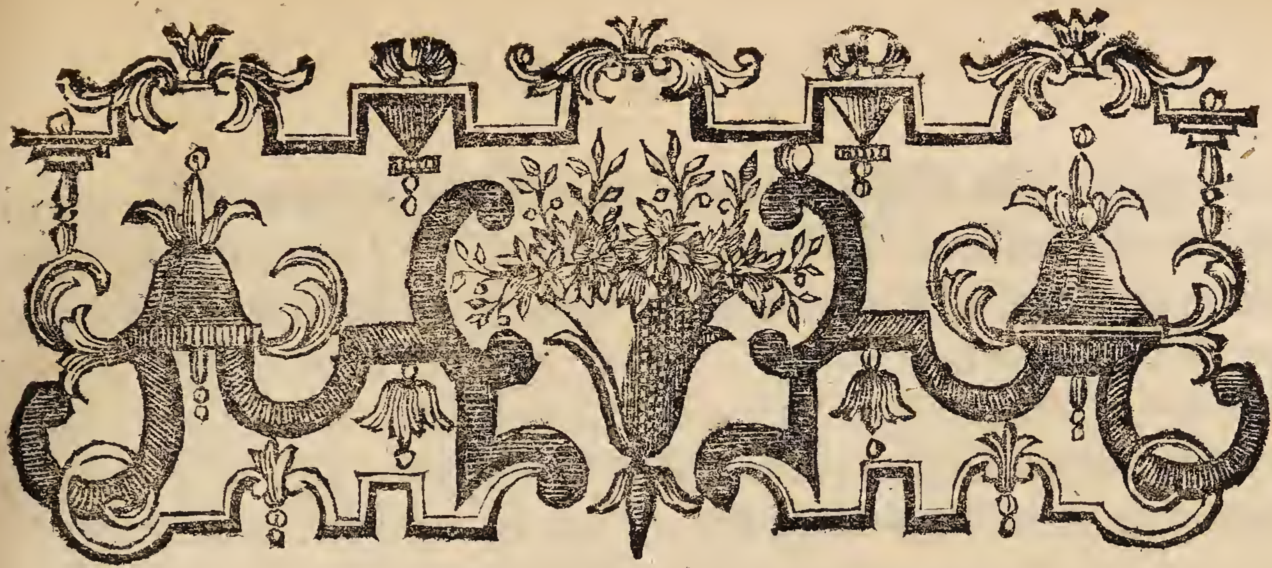
DIE VI. APRILIS A. R. S. CIↃ IↃCC LVII.

DEFENDENDAE

PRAEMISSA.

IENAE LITTERIS MARGGRAFIANIS.

§. 1.

Colica adflicti quidem in doloribus coli vehementibus leniendis et remouendis anxie fere omnis generis remedia desiderant et inter ea saepe clysteres emollientes eliguntur, vt vitiosa in intestinorum canali contenta ad anum determinentur et eliminentur, atque spasmodicae adflictiones leniantur et tollantur. Tantum vero abest, vt in quauis colicae specie clysteres emollientes dolores colicos mitigent, vel remoueant, vt eaedem adflictiones potius exacerbentur, vel crebrius redeant. Si enim clysterem emollientia cum sufficiente quantitate aquae simplicis decocta ingrediuntur, et colaturae olea emollientia adduntur, atque eiusmodi enema calidum iniicitur, omnino partes, ad quas accedit, emolliuntur (vi principiorum physicorum et materiae medicae), hinc consequens est, vt, si iamtum atonia laborent, status hic praeternaturalis augeatur (vi principiorum pathologicorum).

§. 2. Ex physiologicis principiis notum est, quod sine tono naturali nec musculus, nec membrana musculosa, nec canalis musculosa tunica praeditus, adeoque nec intestinorum canalis se decenter contrahere, nec contenta rite propellere possit. Quod si ergo per clysterem emollientem coli atonia augetur (§. 1.), vitiosa contenta nec rite propelli, nec secundum intentionem excerni possunt: ergo ab iis dependens irritatio spasmodica tolli nequit, adeoque dolor diutius durat.

§. 3. Dum fibrae sensiles ad proximam rupturam tenduntur, oritur dolor (vi principiorum pathologicorum), colon vero, teste experientia, in cadaueribus colica flatulenta demortuorum ad incredibilem capacitatem expansum, vel penitus ruptum fuit deprehensum. Si igitur eius modi distensioni spasmodicae eo magis occasio patet, quo maiore colon atonia laborat, ea vero per clysteres emollientes augetur (§. 1.), sequitur, vt etiam per emollientes clysteres colica in atonia coli fundata exacerbari & augeri possit (§. 2.).

§. 4. Colicae ob canalis intestinorum atoniam magis obnoxii coli doloribus eo frequentius tentantur, quo magis atonia illa augetur: et omnes corporis humani partes, spasmodicis adflictionibus obnoxiae, eo magis a tono suo deiiciuntur, quo diutius in iis spasmodica adflictio durat, et quo saepius redit (vi principiorum pathologicorum). Quod si igitur per clysteres emollientes in colica, in atonia canalis intestinorum fundata, coli atonia et colicus dolor augetur (§. 1. et 3.), adeoque etiam diutius durat: omnino patet, quod per clysterum emollientium vsum, in primis frequentiorem, effici possit, vt colici dolores saepius redeant.

§. 5.

§. 5. Quemadmodum corporis nostri fluida semper magis feruntur eo, vbi minor est resistentia (vi principiorum physicorum), illa autem in corpore nostro vasa minus resistunt, quorum vis physica per emollientia est imminuta: ita, si a congestione in vasis, intra coli tunicas existentibus, tensio spasmodica et colicus dolor dependeat, et per clysterem emollientem illorum vis physica magis imminuatur, facile intelligitur atque perspicitur, quod congestio et tensio spasmodica augeatur, hinc et dolor exacerbetur.

§. 6. In exanthematica febri, vel ante exanthematum eruptionem, vel breui post eamdem, aliquando colici dolores molestiam creant, vt Medici auxilium desideretur (vi experientiae), sed ab improuida clysteris emollientis adplicatione salutaris naturae motus peruertitur, seu quam vis naturae humanae medica materiam deleteriam ad corporis extima et versus cutim, tamquam partem ignobiliorem, agere conatur, vel actu amandauit, illa ad interiora et ad partes nobiliores facile reuocatur, et hinc symptomata peiora inuitantur.

§. 7. Qua itaque fieri potuit breuitate, demonstrauimus, quod non in quauis colicae specie emollientes clysteres prodesse possint, adeoque, clysterum emollientium vsum in colica suspectum esse, patet.

Haec praefandi occasionem dedit dissertatio inauguralis.

DIGNISSIMI MEDICINAE DOCTORANDI

ALBERTI IACOBI HARRSCH

qui sequentem laudabilis sui vitae curriculi historiam nobis communicauit.

Ego ALBERTVS IACOBVS HARRSCH natus ſum Eſſingae prope Halam Ao. M DCC XXXV. d. XV. Aprilis, omni qua decet obſeruantia atque pietate veneror patrem IOANNEM IACOBVM HARRSCH Chirurgum Eſſingenſem meritiſſimum, atque matrem REGINAM ex ſtirpe RIEDERIANA ortam. Optimorum parentum prima cura erat, vt ante omnia chriſtianae religionis fundamentis imbuerer et deinde in artibus liberalibus, tam domi, quam publicis in ſcholis formarer. Qua de re priuatis inſtitutionibus Dn. SCHÜLENII, Paſtoris Eſſingenſis meritiſſimi, ad annum duodecimum aetatis meae magno cum fructu vſus ſum. Abhinc iuſſu optimorum parentum me contuli ad gymnaſium, quod Halae Sueuorum floret, in quo Dn. SEYFFERHELDIVM Rectorem meritiſſimum, atque Dn. LEVTWEINIVN Conrectorem, nec non Dn. WEISSIVM Praeceptorem tertiae claſſis, fideliſſimos litterarum duces habui. Abſoluto domeſtico atque ſcholaſtico curriculo, ſalutaui academiam Altdorfinam Noricorum Ao. M DCC LIII. menſe Septembri, inque numerum ſtudioſorum receptus ſum ab Excellentiſſimo atque Conſultiſſimo SPISIO tunc temporis gubernacula academica tenente. In philoſophicis atque mathematicis Praeceptorem habui Excellentiſſimum atque Doctiſſimum Profeſſorem ADELBVLNERVM. In medicis Illuſtrem Conſiliarum Aulicum IANTKE facultatis medicae Seniorem venerabilem, in botanicis nempe

et

et medicina legali magno cum fructu audiui. Celeberrimum atque Experientissimum WEISSIVM in Anatomia, tam theoretica, quam practica, itemque institutionibus medicis Praeceptorem veneror fidelissimum. Vsum peculiarem, quem in lectionibus Celeberrimi atque Experientissimi KIRSTENII, Physiologiam, atque materiam medicam demonstrantis, adquisiui, grata mente recordor. Per annum, et quod excedit, ibidem commoratus, Ienam me contuli, et numero ciuium academicorum adscriptus sum ab Illustri et Consultissimo Consiliario Aulico HELLFELD, tunc temporis fasces academicos tenente. Perillustrem atque Excellentissimum KALTSCHMIEDIVM, illustris et gratiosae Facultatis Medicae Seniorem maxime Venerabilem, in publicis lectionibus atque dissertationibus magna cum voluptate, magnoque cum fructu semper audiui. Praeceptorem ad cineres vsque veneratione prosequor Excellentissimum atque Celeberrimum STOCKIVM, hoc tempore Decanum Spectatissimum, in Chimia, Pathologia, Semiologia, Materia medica, Arte concinnandi formulas, Methodo medendi generali ac speciali. Etiam Excellentissimum atque Doctissimum Professorem FASELIVM Physiologiam, Pathologiam, atque Medicinam forensem docentem haud absque insigni vtilitate auscultaui. In Mathematicis Excellentissimum atque Doctissimum Professorem WIEDEBVRGIVM Praeceptorem habui, in Physicis vero Excel-

lentis-

lentiſſimum atque Doctiſſimum SVCCOVIVM, in Logicis denique Excellentiſſimum atque Doctiſſimum Profeſſorem POLZIVM ſedulo frequentaui.

Optimis igitur noſter ſcientiis imbutus menſe Martio huius anni, die eiusdem menſis nono, receptus eſt in Candidatorum noſtrorum numerum, et in examinibus promptam et ſolidam ad cunctas quaeſtiones praeſtitit reſponſionem, hinc ab Ordine noſtro decretum eſt, vt, pro licentia ſummos in arte ſalutari honores legitime obtinendi, inauguralem ſuam *de ictero colicae iuncto* diſſertationem die VI. Aprilis defenderet, cui actui ſollemni vt Magnificus Academiae Prorector, Venerandi et Excellentiſſimi Academiae Patres, Hoſpites omnium ordinum Honoratiſſimi, et Generoſiſſimi, Nobiliſſimi, atque Doctiſſimi Commilitones exoptatiſſimam praeſentiam ſuam commodare velint, qua decet Veneratione, obſeruantia et humanitate, Ordinis mei nomine oro rogoque. P. P. ſub ſigillo Facultatis die III. Aprilis A. R. S. CIↃ IↃCC LVII.

